

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS IR KONTROLĖS KOMISIJOS 2023 METŲ ATASKAITA

2024 m. kovo 25 d. Nr. IVL-292

Panevėžys

Lietuvoje saugumo jausmo didinimas labiausiai siejamas su nusikalstamumo mažinimu, todėl diskurse apie saugią bendruomenę dažniausiai vyrauja teisėsaugos institucijų veiklos aktualijos.

Saugios aplinkos sėkmę tik 20 procentų lemia bendra policijos ar kitų jėgos struktūrų veikla, likusius 80 procentų – savivaldos, bendruomenės narių vertybės, psichologija, žmonių aktyvumas. Saugi aplinka gali būti efektyvi tik metodiškai dalyvaujant visoms šalims.

Kuo aplinka artimesnė asmeniui, tuo labiau ji veikia saugumo jausmą.

Kiekvieną iš šių aplinkų galima vertinti kaip (ne)saugumo sritį, kurioje egzistuoja specifinės grėsmės (nesaugumo veiksniai), kurioms pasireiškus blogėja saugumo būklė. Jeigu saugumo sritis – saugūs namai, saugi aplinka, nesaugumo veiksniai – vagystės ir plėšimai, buitinės traumos, smurtas šeimoje, buitiniai ekstremalūs įvykiai, vaikų ir jaunimo teisių pažeidimai, smurtiniai nusikaltimai, sporto, laisvalaikio traumos, eismo įvykiai, viešosios tvarkos pažeidimai.

Saugią ir sveiką aplinką žmonės privalo susikurti patys, niekas už juos to nepadarys. Transportas ir judrumas yra labai svarbūs ekonomikai ir visuomenei. Tai esminės šiuolaikinio gyvenimo dalys, todėl nuo jų ir reikia pradėti.

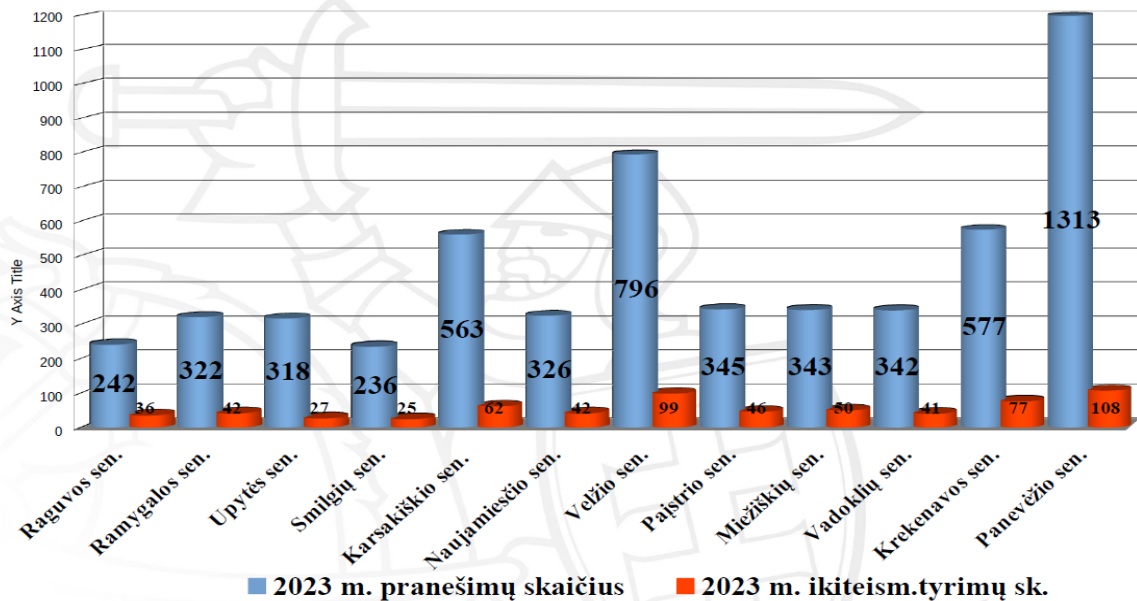
Saugi aplinka – tai vienintelė tinkama terpė, kurioje galimas žmogaus teisių ir laisvių įgyvendinimas ir plėtojimas. Saugumo jausmas lemia tiek individų elgseną ir gyvenimo kokybę, tiek valstybės socialinį ir politinį stabilumą, gyventojų pasitikėjimą joje funkcionuojančiais teisiniais ir instituciniais mechanizmais.

Panevėžio apskrities VPK Panevėžio miesto ir rajono PK aptarnauja 12 Panevėžio rajono savivaldybės seniūnijų. Policijos pareigūnai savivaldybės teritorijoje atlieka prevencinį darbą viešosios tvarkos, visuomenės saugumo užtikrinimo, eismo saugumo kontrolės, nusikalstamų veikų ir administracinių nusižengimų prevencijos, atskleidimo ir tyrimo srityse. Užtikrinant prevencijos minėtose srityse įgyvendinimą būtina bendrauti ir bendradarbiauti su vietos gyventojais, bendruomenėmis, valstybinėmis įstaigomis bei organizacijomis ir siekti didinti jų sąmoningumą, ugdyti supratimą, kad ne vien policija yra atsakinga už saugios aplinkos formavimą.

Per 2023 metus (01–12 mėn.) Panevėžio rajone gauti 6 175 gyventojų kvietimai (2022 m. – 6 023; 2021 m. – 6 535) dėl policijos pareigūnų reikalingumo. Policijos registruojamų įvykių registre (toliau – PRĮR) užregistruota 703 (2023 m.) pranešimai apie nusikalstamas veikas (2022 m. – 818; 2021 m. – 567), po kurių pradėti ikiteisminiai tyrimai dėl nusikaltimų.

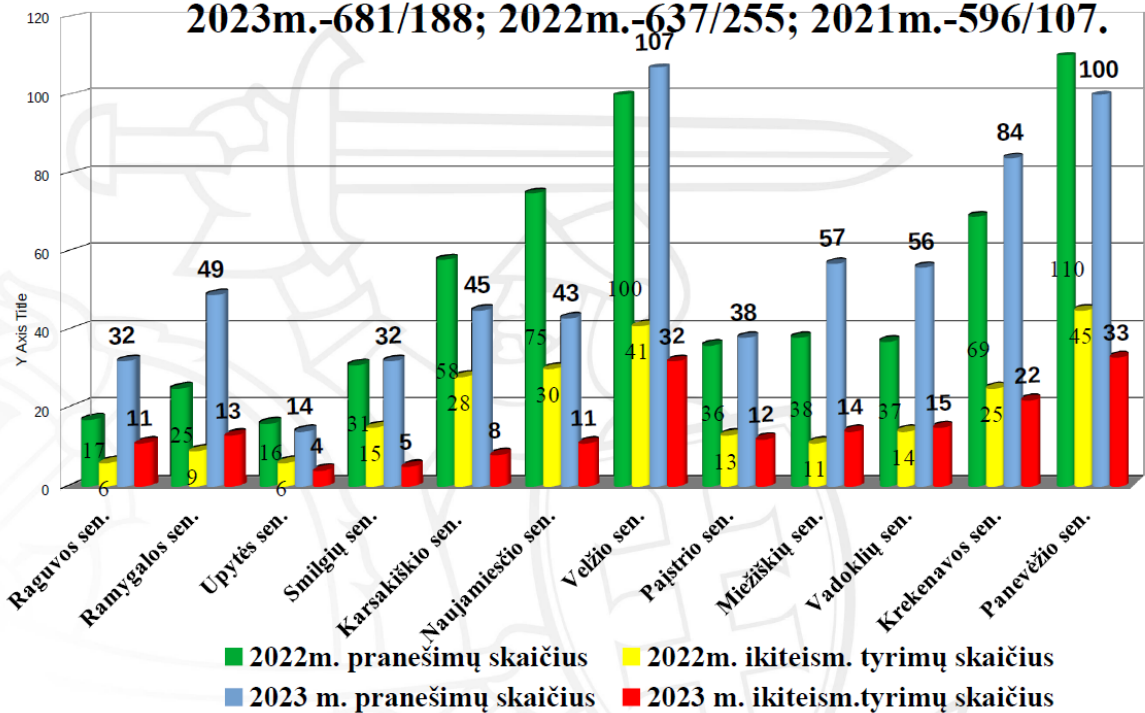

2023 M. PANEVĖŽIO RAJONE GAUTŲ PRANEŠIMŲ KIEKIS (2023m.-6175; 2022m.-5649; 2021m.-6536) IR PRADĖTI IKITEISMINIAI TYRIMAI PAGAL SENIŪNIJAS (2023m.-703; 2022m.-775; 2021m.-567)

Panevėžio rajone registruotų nusikalstamų veikų ištyrimas 2023 m. – 63,5 proc.; 2022 m. – 52,8 proc.; 2021 m. – 53,2 proc. Palyginti su 2022 metais, pranešimų dėl nusikalstamų veikų skaičius 2023 m. yra nežymiai padidėjęs.

Pagrindinis ne tik policijos, bet ir kitų Panevėžio rajono institucijų dėmesys skiriamas Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo įgyvendinimui. Panevėžio miesto ir rajono PK pareigūnai 2023 m. Panevėžio rajone reagavo į 681 (2022 m. – 637; 2021 m. – 596) pranešimą dėl smurto artimoje aplinkoje, iš jų 2023 m. – 188 (2022 m. – 255; 2021 m. – 107) nusikalstamos veikos atvejai, kai smurtas artimoje aplinkoje pasitvirtino ir tuo pagrindu buvo pradėti ikiteisminiai tyrimai.

SMURTAS ARTIMOJE APLINKOJE**2022m.-2023m. pranešimų ir ikiteisminių tyrimų skaičius****2023m.-681/188; 2022m.-637/255; 2021m.-596/107.**

Dėl smurto artimoje aplinkoje pranešimų daugėjo 8 Panevėžio rajono seniūnijose: Raguvos, Ramygalos, Smilgių, Velžio, Pajstrio, Miežiškių, Vadoklių ir Krekenavos. O mažėjo 4 Panevėžio rajono seniūnijose: Upytės, Karsakiškio, Naujamiesčio ir Panevėžio. Daugiausia pranešimų 2023 m. dėl smurto artimoje aplinkoje buvo gauta iš didžiausių pagal gyventojų skaičių Panevėžio rajono seniūnijų: Velžio seniūnijos – 107 (2022 m. – 100; 2021 m. – 89; 2020 m. – 117); Panevėžio seniūnijos – 100 (2022 m. – 110; 2021 m. – 94); Krekenavos seniūnijos – 84 (2022 m. – 69; 2021 m. – 87).

Ikiteisminių tyrimų dėl smurto artimoje aplinkoje 2023 m. daugėjo (palyginti su 2022 m.) 4 Panevėžio rajono seniūnijose: Raguvos, Ramygalos, Miežiškių ir Vadoklių. O 8 Panevėžio rajono seniūnijose: Upytės, Smilgių, Karsakiškio, Naujamiesčio, Velžio, Pajstrio, Krekenavos ir Panevėžio, ikiteisminių tyrimų mažėjo. 2023 m. pradėta daugiausia ikiteisminių tyrimų: Panevėžio seniūnijoje – 33 (2022 m. – 45; 2021 m. – 11); Velžio seniūnijoje – 32 (2022 m. – 41; 2021 m. – 15); Krekenavos seniūnijoje – 22 (2022 m. – 25; 2021 m. – 17).

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2023-07-01 įsigaliojo Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr.XI-1425 nauja redakcija, kur yra numatytas apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderis – prevencinė apsaugos priemonė, kuri skirta smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam asmeniui apsaugoti ir kuria pilnametis smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo įpareigojamas laikinai išsikelti iš gyvenamosios vietos, jeigu jis gyvena kartu

su smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiu asmeniu, nesilankyti šio asmens gyvenamojoje vietoje, nesiartinti prie jo ir kartu su juo gyvenančių pilnamečių asmenų ir (ar) vaikų, nebendrauti, neieškoti ryšių su jais. Panevėžio miesto ir rajono PK pareigūnai nuo 2023-07-01 iki 2023-12-31 Panevėžio rajono gyventojams išdavė 161 apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderį (Raguvos seniūnijoje – 8; Ramygalos seniūnijoje – 14; Upytės seniūnijoje – 3; Smilgių seniūnijoje – 5; Karsakiškio seniūnijoje – 18; Naujamiesčio seniūnijoje – 13; Velžio seniūnijoje – 28; Pajstrio seniūnijoje – 9; Miežiškių seniūnijoje – 11; Vadoklių seniūnijoje – 16; Krekenavos seniūnijoje – 15; Panevėžio seniūnijoje – 21).

2023 metais siekiant užkardyti nusikalstamas veikas dėl smurto artimoje aplinkoje Panevėžio rajone Panevėžio miesto ir rajono PK Veiklos skyriaus pareigūnai ir bendruomenės pareigūnai kartu su Panevėžio rajono seniūnijų darbuotojais organizavo prevencinius pokalbius bei mokymus, kaip atpažinti smurtą artimoje aplinkoje.

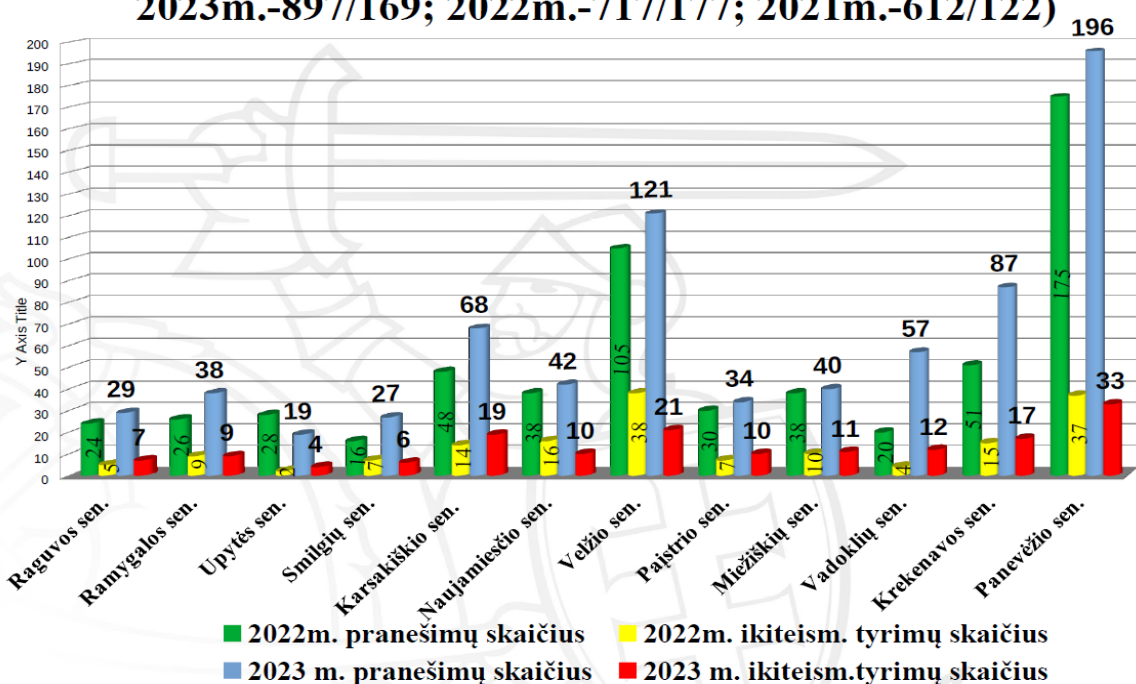
Dar viena iš vyraujančių nusikalstamų veikų rūšių yra turtinė veikla, t. y. vagystės iš gyvenamųjų ar negyvenamųjų namų, ūkinių, pagalbinių patalpų ir automobilių. Turtines nusikalstamas veikas apima ir sukčiavimo atvejai įsigyjant prekes internetu, sukčiavimo būdu pasisavinant banko duomenis. Stebima tendencija, kad pranešimų dėl turtinių nusikalstamų veikų (vagysčių) padaugėja sezono metu, t. y. pavasarį, kai dažniau lankomasi soduose, vasarnamiuose ar nuolat negyvenamose sodybose, tačiau didžioji turtinių nusikalstamos veikos veikų, pasibaigus epideminei situacijai, persikėlė į internetą.

TURTINĖ VEIKA

LIETUVOS POLICIJA

2022m. - 2023m. pranešimų ir ikiteisminių tyrimų skaičius
2023m.-897/169; 2022m.-717/177; 2021m.-612/122)

Dėl turtinių nusikalstamų veikų (vagysčių, sukčiavimo) Panevėžio rajono seniūnijų teritorijose pranešimų skaičius 2023 m. didėjo – 897 (2022 m. – 717; 2021 m. – 612), tačiau nežymiai mažėjo pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius iki 169 (2022 m. – 177; 2021 m. – 122). Pranešimų skaičiaus didėjimas galimas dėl gyventojų skatinimo pranešti pareigūnams pagalbos telefonu „112“ ar internetu www.epolicija.lt, kad atliekant kriminogeninį tyrimą būtų prie nusikalstamos veikos vietos arčiau pritrauktos policijos pajėgos, kurios galėtų užkardyti galimas turtines nusikalstamas veikas. Be to, sukčiavimo atvejų gerokai padaugėjo internete (www.skelbiu.lt; „Facebook“ paskyroje), kur asmenys užsakę ir pervedę lėšas užsakytų prekių nesulaukia ir ne visada kreipiasi į pareigūnus dėl patirtos žalos, todėl turtinė veiklos rezultatai yra latentiški.

Sukčiavimo atvejai – jau dažnas turtinės nusikalstamos veikos reiškinys Panevėžio rajone. 2023 m. išlieka telefoninių sukčių aktyvumas, kurie iš patiklių Panevėžio rajono gyventojų išvilioja santaupas ar kitą turtą („Alio, mama, padariau avariją“; „investavimas į bitkoinus“).

Stebima tendencija, kad sukčiavimo aukomis tampa ne tik vyresni, senyvo amžiaus žmonės, tačiau ir jaunimas, kuris stengiasi internetu įsigyti daiktų žymiai mažesnėmis kainomis negu rinkos ir patenka į sukčių rankas. Atsižvelgdami į tokią situaciją bendruomenės pareigūnai kryptingai informuoja ne tik senjorus, bet ir jaunimo grupes. Apie sukčiavimo atvejus bei sukčiavimo proceso tobulėjimą supažindiname Panevėžio rajono bendruomenę, gyventojus, vyresnių klasių moksleivius bei jaunimą.

Siekiant užkardyti nusikalstamas veikas, susijusias su sukčiavimu, Panevėžio rajone, bendruomenės pareigūnai aktyviai organizuoja prevencinius susitikimus. Susitikimų metu su gyventojais, bendruomenėmis, moksleiviais informuoja apie sukčiavimo atvejus, taip siekiama didinti gyventojų sąmoningumą ir budrumą, kad nepakliūtų į sukčių pinkles.

Panevėžio rajone pranešimai dėl turtinių veikų didėjo visose 12 Panevėžio rajono seniūnijų. Pradėtų ikiteisminio tyrimų skaičius didėjo 7 Panevėžio rajono seniūnijose: Raguvos, Upytės, Karsakiškio, Paįstrio, Miežiškių, Vadoklių ir Krekenavos, o 4: Smilgių, Naujamiesčio, Velžio ir Panevėžio mažėjo.

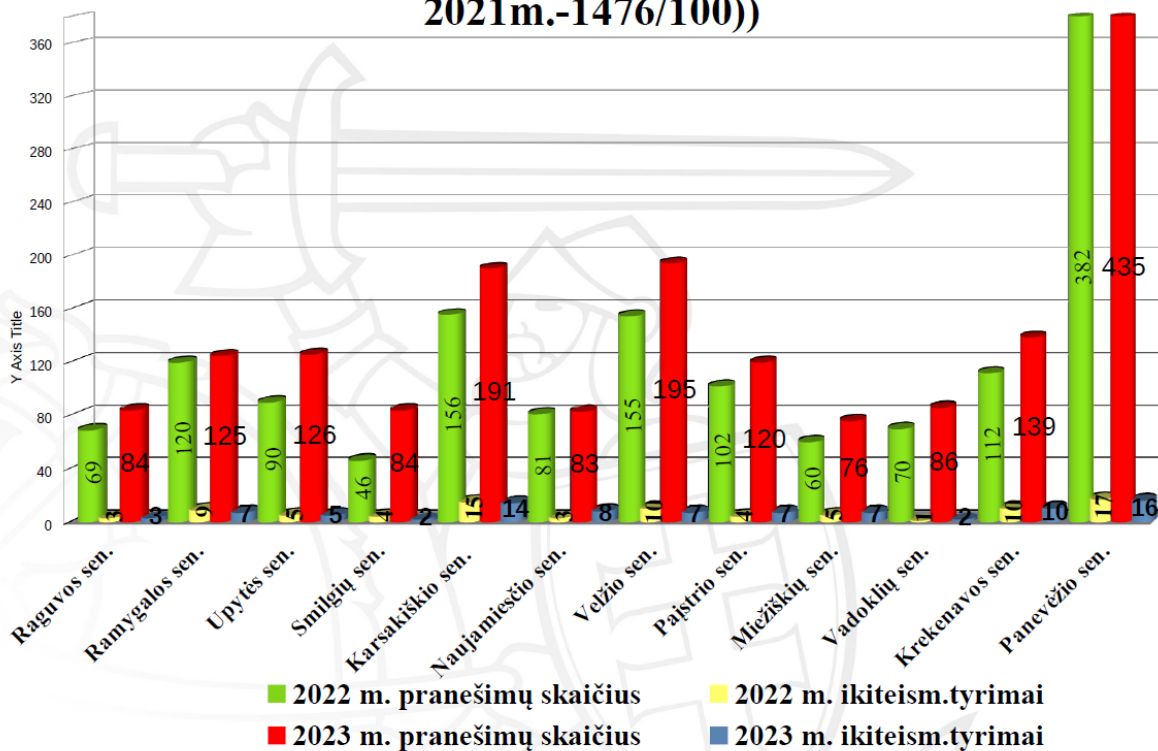
Siekiant užkardyti turtines veikas (vagystes, turto sugadinimą, sunaikinimą) Panevėžio rajone bendruomenės pareigūnai kartu su Veiklos skyriaus pareigūnais susitikimų metu su Panevėžio rajono gyventojais, bendruomenėmis, didina žmonių sąmoningumą ir teikia informaciją, kaip saugoti savo turtą. Susitikimų metu Panevėžio rajono bendruomenės skatinamos burtis į „Saugios kaimynystės“ grupes, įsirengti apšvietimą (karštuose taškuose), vaizdo stebėjimo kameras, aktyviai stebėti įtartinus (nepažįstamus) asmenis ar transporto priemones ir internete pirkti tik iš patikimų internetinių prekybos pardavėjų įsitikinus dėl paslaugų kokybės ir pirkimo saugumo.

Panevėžio rajono seniūnijoms 2023 m., kaip ir 2022 m. bei 2021 m., įteiktos projekto „Būk saugus“ dovanos – pernešamos saugumo kameros, kurias Panevėžio rajono seniūnai ir, esant būtinumui, pagal bendruomenės prašymą gali panaudoti saugoti savo turtą bei viešąją tvarką (prie atliekų surinkimo konteinerių, jaunimo susibūrimo vietose).

2023 m. Panevėžio rajono gyventojai buvo skatinami nelikti abejingi galimai neblaiviems vairuotojams ir pastebėję įtartinais važiuojančią transporto priemonę (keistai manevruojančią) pranešti skubiosios pagalbos telefonu „112“, nes tik bendrai užkardydami nusikalstamas veikas (neblaivaus asmens transporto priemonės vairavimas, pavojingas manevravimas kelyje ar lenkimas) galime išsaugoti gyvybes keliuose.

LIETUVOS POLICIJA

2022-2023 M. EISMO SAUGUMAS (pranešimų ir ikiteisminių tyrimų skaičius (2023m.-1831/92; 2022m.-1584/91; 2021m.-1476/100))

Pranešimuose iš Panevėžio rajono seniūnijų teritorijų dėl eismo saugumo (KET pažeidimas, eismo įvykis, galimai neblaivus vairuotojas ir kita) matyti, kad iš viso gautas 2023 m. – 1 831 pranešimas ir pradėti 92 ikiteisminiai tyrimai dėl padarytos nusikalstamos veikos eismo saugumo srityje (2022 m. – 1 584/91).

Atkreiptinas dėmesys, kad pranešimų daugėjo visose Panevėžio rajono seniūnijose, tačiau ikiteisminių tyrimų skaičius didėjo tik 4 Panevėžio rajono seniūnijose: Naujamiesčio, Paįstrio, Miežiškių ir Vadoklių. Ikiteisminių tyrimų mažėjo 5 Panevėžio rajono seniūnijose: Panevėžio, Velžio, Karsakiškio, Smilgių ir Ramygalos.

Panevėžio rajone 2023 m. vyko intensyvūs prevenciniai patikrinimai („kelio blokavimai“) nustatyti asmenis, vairuojančius transporto priemones, apsvaigusius nuo alkoholio ar psichotropinių medžiagų. Tikslinių policinių priemonių metu buvo išaiškinti vairuotojai, vairavę transporto priemonę neblaivūs, be vairuotojo pažymėjimo ar su transporto priemonėmis, kurių eksploatacija kelių pavojų eismo saugumui. Daugiausia neblaivių vairuotojų išaiškino policijos pareigūnai, tačiau

stebima tendencija (daugėja pranešimų), kad apie galimai neblaivius vairuotojus praneša visuomeniški piliečiai arba bendruomenių nariai, neabejingi tvarkai ir saugumui.

Vertinant gautą informaciją (dėl eismo saugumo) reikia vertinti ir atsižvelgti į klimato sąlygas ir metų laiką. Eismo įvykiai dažniau įvyksta tamsiuoju paros metu, todėl siekdami sumažinti eismo įvykių skaičių bei eismo dalyvių – pėsčiųjų, dviratininkų, vadeliotų ir kt., nukentėjimą eismo įvykiuose, Panevėžio rajono teritorijoje organizuojame saugaus eismo prevencines akcijas, per kurias siekiame aktyviai kontroliuoti eismo dalyvius dėl šviesą atspindinčių elementų tamsiu paros metu arba esant blogam matomumui, turėjimo ir dėvėjimo. Bendruomenės pareigūnai susirinkimų, susitikimų, švenčių metu dalija atšvaitus, liemenes su šviesą atspindinčiais elementais, žibintus dviračiams ir kitas šviesą atspindinčias priemones. 2023 m. Panevėžio rajono vaikams, moksleiviams, jaunuoliams, bendruomenėms buvo organizuoti 153 saugaus eismo susitikimai (paskaitos), kurių dalyviams padovanota atšvaitų ir šviesą atspindinčių liemenių. Panevėžio rajono bendruomenės aktyviai dalyvavo Eismo saugumo projekte (Lietuvos kelių direkcijos paskelbtame projekte), kur paskaitas apie eismo saugumą vedė bendruomenės pareigūnai.

Kaip ir kiekvienais metais, taip ir 2023 m. prasidėjus mokslo metams rugsėjo mėnesį pradinė klasių mokiniams individualiai organizuotos saugaus eismo paskaitos ir pirmų klasių mokiniams įteikti „minkštieji“ atšvaitai.

Policijos pareigūnai ir Panevėžio rajono gyventojai didele grėsme įvardija nepilnamečių nusikalstamumą. Pagrindinė nepilnamečių nusikalstamumo priežastis – jų neužimtumas ir nepriežiūra, interneto erdvėje atsirandančios žalingos pagundos. Didesnis policijos pareigūnų dėmesys skiriamas nusikalstamoms veikoms, susijusioms su narkotinių medžiagų vartojimu, vagystėmis, nusikalstamomis veikomis viešosiose vietose ir smurtiniai nusikaltimai. 2023 m. organizuotas teisinių žinių konkursas „Temidė“, kur dalyvavo 11 švietimo įstaigų mokiniai. Pirmą vietą laimėjo Velžio gimnazijos komanda „juoda/balta“ (konkurse atstovavo 4 Velžio gimnazijos komandos), kuri atstovavo Panevėžio rajonui Panevėžio apskrities teisinių žinių konkurse. Antra liko Smilgių gimnazijos komanda, trečia Raguvos gimnazijos komanda. Visi teisinių žinių konkurso „Temidė“ dalyviai (moksleiviai ir mokytojai) buvo apdovanoti projekto „Būk saugus 2023“ dovanomis.

Siekiant skatinti fizinį aktyvumą, turiningą laisvalaikio praleidimą, paauglių užimtumą, policijos pareigūnų ir jaunimo glaudesnę bendradarbiavimą, Panevėžio rajone organizuojami įvairūs renginiai, sporto varžybos, kuriose policijos pareigūnai būna ne tik žiūrovai, bet ir dalyviai.

Panevėžio miesto ir rajono PK pareigūnams (bendruomenės pareigūnams, Veiklos skyriaus bei Reagavimo skyriaus pareigūnams) įgyvendinti prevencines programas ir mažinti nusikalstamų veikų ir teisės pažeidimų kiekį padeda Panevėžio miesto ir rajono PK policijos rėmėjai. 2023 metais Panevėžio miesto ir rajono PK esantys 29 policijos rėmėjai dirbo 1 298 valandas, iš kurių darbas policijos ekipažuose 957 valandos, o 341 valanda dirbant kartu su policijos pareigūnais (bendruomenės pareigūnais) renginiuose. Policijos rėmėjai aktyviai dirbo policijos reaguojančiuose

ekipažuose, žmonių paieškose, atlikdami prekių pirkimus, t. y. padėdami išaiškinti asmenis, nelegaliai prekiaujančius kontrabandinėmis cigaretėmis ir alkoholiu.

Komisijos pirmininkė

Angelė Narbutienė